

วัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้มี 3 ประการ คือ 1) ศึกษาความเชื่อในการนับถือผีของชาวมอญในสังคมไทย 2) ศึกษาปัจจัยในการดำรงอยู่ของความเชื่อในการนับถือผีของชาวมอญในสังคมไทย และ 3) ศึกษาแนวโน้มการดำรงอยู่ของความเชื่อในการนับถือผีของชาวมอญในสังคมไทย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ชาวไทยเชื้อสายมอญที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 22 คน วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บข้อมูลใช้การรวบรวมจากเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม ข้อมูลที่ได้มา ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้หลักเหตุผลเทียบเคียงกับแนวคิด ทฤษฎี ควบคู่กับบริบทของชุมชน ประกอบกับการใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา มีดังนี้

1. ความเชื่อในการนับถือผีของชาวมอญยังคงมีอยู่ในสังคมไทย ซึ่งผีที่ชาวมอญส่วนใหญ่นับถือ ได้แก่ ผีเจ้าพ่อ ผีเจ้าแม่ ซึ่งเป็นผีประจำหมู่บ้าน และรองลงมา คือ การนับถือผีบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นผีประจำตระกูล

2. สาเหตุที่ยังคงมีการนับถือผีมอญอยู่ เนื่องจากชาวมอญได้รับการปลูกฝังความเชื่อนี้จากครอบครัวและมีความเกรงกลัวต่ออิทธิฤทธิ์และอำนาจของผีนั่นๆ สำหรับสาเหตุที่ชาวมอญมีการนับถือผีบรรพบุรุษน้อยลง เนื่องจาก 1) มีการผสมผสานกลมกลืนกับชนชาติอื่น 2) ในครอบครัวมีเพียงบุตรหญิงไม่มีบุตรชาย จึงทำให้ขาดช่วงการนับถือผีบรรพบุรุษซึ่งต้องสืบทอดจากฝ่ายชายเท่านั้น และ 3) มีการแยกครอบครัวออกมาเป็นครอบครัวเดี่ยว

3. พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนับถือผีมอญที่ชาวมอญยังคงยึดถือและปฏิบัติอยู่ ได้แก่ 1) พิธีบูชาเจ้าพ่อและเจ้าแม่ 2) พิธีบวงสรวงบูชาบรรพบุรุษ และ 3) พิธีรำสามภาคในงานศพ สำหรับพิธีรำผีเพื่อแก้บนหรือการทำผีดผีนั่น ได้สูญหายไปแล้วในบางชุมชน เนื่องจากขาดผู้อำนวยกาพิธี หรือ ใ้ตั้ง

อีกทั้งต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูงมาก และวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปทำให้ชาวมอญบางคนไม่สนใจในการกระทำผิด ผิดและมองว่าเป็นเรื่องมง่าย ไร้สาระ

4. การดำรงชีวิตประจำวันของชาวมอญ ส่วนใหญ่ยังคงยึดถือและปฏิบัติตนตามความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการนับถือผีมอญอยู่ ความเชื่อดังกล่าว ได้แก่ การห้ามเล่นตุ๊กตา การห้ามหญิงตั้งครรภ์ที่ไม่ใช่ญาติ หรือนับถือผีต่างตระกูลมานอนค้ำในบ้าน การห้ามคู่สามี-ภรรยาที่ไม่ใช่ญาติ หรือนับถือผีต่างตระกูลมาร่วมหลับนอนหรือค้ำข้างแรมในบ้าน ความเชื่อในการประกอบพิธีศพและพิธีแต่งงาน นอกจากนี้ยังมีความเชื่ออื่นๆ อีก เช่น การห้ามรับประทานข้าวหลามจนกว่าจะมีพิธีไหว้ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่แล้ว เป็นต้น

5. ปัจจัยภายในชุมชนที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของความเชื่อเรื่องการนับถือผีของชาวมอญในสังคมไทย ได้แก่ ระบบครอบครัวและเครือญาติ ระบบศาสนา ระบบการสืบทอดความคิดและจิตสำนึก และผู้นำชุมชน

6. ปัจจัยภายนอกชุมชนที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของความเชื่อเรื่องการนับถือผีของชาวมอญในสังคมไทย ได้แก่ ความทันสมัย การเป็นเมือง การเป็นอุตสาหกรรม และสื่อสารมวลชน

7. ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกและความเจริญที่เข้าสู่ชุมชนมอญที่มีความเป็นเมือง ดังเช่น ชุมชนมอญพระประแดง แต่ความเชื่อในการนับถือผีของชาวมอญมีแนวโน้มที่จะดำรงอยู่ต่อไปในสังคมไทย โดยมีสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหลักในการสืบทอดความเชื่อนี้จากรุ่นสู่รุ่น ประกอบกับวิถีชีวิตของชาวมอญที่มีความผูกพันกับพุทธศาสนา ซึ่งเป็นที่มาของความเชื่อและการประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนับถือผี จะส่งผลทำให้ความเชื่อในการนับถือผีของชาวมอญมีอาจสูญหายไปได้ในจิตสำนึกและสายเลือดของชาวมอญทุกคน

The three objectives of the study were 1) to examine the belief in spirits among the Mon tribe in Thai society, 2) to identify the factors contributing to the existence of such a belief, and 3) to find out the trend in the existence of the belief.

The target group included 22 Thai-born Mon people in the Muang Phra Pra Daeng community in Samut Prakarn Province. The secondary data in this qualitative study were taken from related documents and the primary data were collected by in-depth interview as well as participatory and non-participatory observation. The data analysis was based on logic and relevant concepts theories and the community context. The descriptive statistics were used to describe the data.

The findings were briefly stated below.

1. The Mon people in Thai society still believe in spirits. The spirits that most of them respect are Chao Po and Chao Mae spirits, or the village spirits, followed by ancestral spirits or family spirits.

2. The main reasons why the Mon people still believe in spirits were that their families instill this belief in them and that they fear the power of these spirits. However, the main reasons for the decline in such a belief were 1) that they have been influenced by other cultures, 2) that many families have only daughters, and only sons must inherit this belief, and 3) there is change in the family size – from extended families to nucleus families.

3. The rituals related to belief in spirits that are still performed are 1) the ceremony to pay homage to Chao Po and Chao Mae spirits, 2) the ceremony of giving offerings to ancestral spirits, and 3) the three-tray dancing in the funeral ceremony. On the other hand, the spirit-dancing to thank the spirit for its help to fulfil one's wish or to

beg the spirit to forgive one's offense has no longer practiced in some communities because of the lack of the ritual director, or Tong, high costs, and the change in way of life, making some Mon people not be interested in the rituals and consider them as nonsense.

4. Most of Mon people still lead their life, following the belief in spirits and the inherited practices, such as prohibition from playing with dolls, forbidding would-be mothers who are not relatives or who believe in spirits of other families to stay overnight at one's house, prohibiting a couple who are not relatives or who believe in spirits of other families to make love or to stay overnight at one's house. Other beliefs concern funeral rites and rituals and the wedding ceremony, prohibition from eating rice in bamboos before the completion of the rite of paying homage to the shrines, etc.

5. The factors inside the community that affect the existence of belief in spirits among the Mon people in Thai society are the family and kinship, religion, inheritance of way of thinking and conscience, and community leaders.

6. The factors outside the community that affect the existence of belief in spirits among the Mon people in Thai society are modernization, urbanization, industrialization, and mass media.

7. Even among the changing world and urbanization that has crept into the Mon communities such as that in Phra Pra Daeng, their belief in spirit continues, with the family as a major institution to transfer such as a belief from generation to generation. In short, the Mon people's way of life which is tied with Buddhism, a source of their beliefs, and the rites and rituals related to respect in spirits contribute to the existence of such a belief among Mon people.